

La Federació de Persones Sordes de Catalunya (FESOCA) ve a plantejar les següents consideracions dins del procés participatiu sobre la modificació del CCC en matèria de suports:

- **DISCAPACITAT SENSORIAL:** Necessitat de fer referència expressa a la discapacitat sensorial i distingir-la de la discapacitat física, ja que en alguns textos normatius encara s'inclou com a tipus de discapacitat física.

- **DIVERSITAT:** Necessitat de conèixer la taxonomia i heterogeneïtat de les diferents discapacitats per preveure el tipus de suport més adequat tenint en compte el model d'atenció a la persona. En el cas de les persones amb discapacitat sensorial, diferenciar les persones sordes, les persones sordcegues i les persones cegues.

- **TIPOLOGIA DE SUPORTS A LA CAPACITAT JURÍDICA:** Delimitar, definir i concretar les diferents figures i funcions existents en matèria de suports, en el nostre cas, suports a la comunicació i a la mobilitat.

-**ADEQUACIÓ DE LA DIVERSITAT ALS DIFERENTS SUPORTS:** Incloure a la reforma del CCC la realitat de les persones sordes i de les persones sordcegues en què per la singularitat de la discapacitat i dels sistemes de comunicació que utilitzen requereixen - en funció de les seves característiques, necessitats i contextos:-

- O bé d'un intèrpret de llengua de signes (persones sordes).
- O bé d'un guia-intèrpret (persones sordcegues).
- O bé d'un mediador comunicatiu (persones sordes, persones sordcegues, i persones amb dificultats de la parla, llenguatge i/o comunicació que poden tenir o no tenir una discapacitat intel·lectual però tenen en comú la dificultat de comprendre, fer eleccions, prendre decisions i saber l'abast d'aquests aspectes en l'exercici de la seva capacitat jurídica).

Els suports a la comunicació no ha de ser una disposició genèrica continguda a la futura regulació.

-**FINANÇAMENT PÚBLIC PRESSUPOSTARI:** Garantia de finançament del desplegament i implementació dels suports professionals, materials tecnològics, etc i que aquest finançament sigui amb càrrec als pressupostos de la Generalitat.

Les entitats del tercer sector de l'àmbit de discapacitat, som les que -juntament amb les persones amb discapacitat- coneixem amb més profunditat, les característiques i necessitats així com el tipus de suport -en el nostre cas, un suport comunicatiu- més adequat segons la persona.

Per tant, està molt bé el principi de diàleg civil i la col·laboració i cooperació del teixit associatiu i de les entitats amb l'administració pública però això implica un desplegament de recursos professionals, materials, tecnològics i en definitiva econòmics que són els que sí que pot proveir l'administració. Una relació mútua col·laborativa en cap ha de ser sempre desinteressada i més amb un impacte de tal magnitud.

-FORMACIÓ PROFESSIONAL: Necessitat de formació dels diferents operadors jurídics en matèria de discapacitat i en concret sobre característiques, diversitats i pautes bàsiques de comunicació, entre d'altres.

CONSIDERACIONS EN RELACIÓ ALS SUPORTS A LA COMUNICACIÓ ATENENT LES ESPECIFICITATS DEL COL·LECTIU

La revisió del Codi Civil de Catalunya per mitjà de l'avantprojecte de llei de reforma del CCC preveu que per fer efectiu el dret a la capacitat jurídica i la presa de decisions de les persones amb discapacitat en condicions d'igualtat requereix de l'adopció de **mesures d'assistència i/o de suport**. Aquestes mesures han d'adoptar-se conforme a la dignitat, a la voluntat i a les preferències de la persona i s'han d'interpretar de manera restrictiva i subsidiària per regir la persona i els seus béns.

La modificació de la capacitat que va plantejar el primer esborrany, i a l'actualitat, el text final de les bases, s'ha de veure en sentit positiu pel que fa a posar a la persona en el centre de la presa de decisions.

En aquest sentit i per tal que això sigui així tot el procés de modificació de capacitat així com totes les accions encaminades a l'assoliment de l'autonomia personal han de quedar garantits per l'accessibilitat comunicativa. És per això que la revisió del Codi Civil de Catalunya ha d'incloure la **regulació del suport a la comunicació**, tal i com esmentava només, però no detallava, la base 1ª (definició).

Es fa del tot imprescindible adoptar una **mirada globalitzadora** en el sentit que la revisió de la present llei ha de tenir en compte les diferents discapacitats (sensorial, física, intel·lectual i mental). No obstant, aquesta mirada globalitzadora ha de passar necessàriament per tenir en compte les **singularitats de cada tipus de discapacitat i de les seves necessitats** ja que contemplar l'heterogeneïtat de la condició humana és consubstancial a l'èxit en el disseny i implementació de les diferents normatives.

En aquest sentit és del tot necessari que es defineixin els termes clau de la normativa relativa a la modificació de la capacitat jurídica i analitzar quines situacions existeixen en relació a les diferents figures jurídiques de la tutela, curatela i la resta d'institucions tutelars. Per tant, cal

partir d'un nivell de concreció i s'ha de diferenciar quan és necessari contemplar l'**accessibilitat** i quan l'existència **d'ajustos raonables**.

Com a entitat considerem que les **mesures d'assistència i/o suport s'han de concretar** per tal de fer efectiu l'esmentat dret a la capacitat jurídica i la resta de decisions de les persones amb discapacitat. A sensu contrari, fórmules excessivament generals poden fer caure en el parany de l'ambigüitat i la laxitud amb la conseqüent desprotecció en aquesta matèria tan sensible. Com a entitat representativa del col·lectiu de persones amb discapacitat sensorial pretenem il·lustrar **diferents situacions** que requereixen diferents mesures d'assistència i/o suport.

Aquestes mesures d'assistència i/o suport, en el cas de les persones sordes i sordcegues, han de contemplar necessàriament els **sistemes de comunicació utilitzats** donat que l'exercici de drets, la presa de decisions i, en definitiva, el lliure desenvolupament de la personalitat ha de ser **accessible i donar-se en igualtat de condicions**. Val a dir que el col·lectiu de persones sordes i sordcegues constitueix un col·lectiu heterogeni amb les seves característiques i necessitats específiques, com hem avançat, pel que el suport a l'exercici de la capacitat jurídica ha d'incloure, segons els casos, mesures d'assistència i/o de suport a la comunicació, d'aquí que sigui del tot imprescindible indicar les partícules conjuntives "i/o".

Hi ha situacions en que les persones amb discapacitat sensorial tindran dificultats per entendre el contingut i significat dels actes jurídics que les vinculen i no sabran què volen i per tant caldrà un complement a la seva capacitat per mitjà de mesures d'assistència i que els operadors jurídics s'expressin de tal manera que els seus missatges siguin comprensibles, i en d'altres situacions les persones sí sabran què volen però necessiten, dels operadors jurídics, que els actes jurídics que les vinculen siguin accessibles comunicativament, per mitjà de mesures de suport a la comunicació, i en d'altres situacions, per les seves característiques necessitaran d'ambdós tipus de mesures.

En aquest sentit, hi haurà continguts d'actes jurídics que requeriran el suport d'un professional, que pot ser l'**intèrpret de llengua de signes**, que reproduïxi completa i fidelment els continguts lingüístics i no lingüístics per tal de fer possible el dret a la capacitat jurídica de manera accessible, i amb aquest suport professional a la comunicació, la persona estarà en condicions d'igualtat que la resta, no només per entendre el seu contingut dels esmentats actes jurídics sinó per conèixer i comprendre tot el seu abast i conseqüències.

També, les persones sordes que es comuniquen en llengua oral, requeriran de **mitjans de suport a la comunicació oral** (bucle magnètic, dispositiu FM, subtitulació, etc). A més, i segons els casos, aquesta igualtat de condicions requerirà una **mesura d'assistència, d'un instrument o auxiliar d'orientació i mobilitat**, d'una adaptació de l'entorn i/o d'un altre professional diferent a l'intèrpret de llengua de signes, com és el cas del **mediador comunicatiu** -figura professional diferent a la de l'intèrpret de llengua de signes- que realitza una intervenció comunicativa i una tasca de recolzament a la comunicació amb el mateix col·lectiu però amb

perfils d'usuaris que necessiten d'un suport afegit per desenvolupar la seva autonomia personal, i que no realitza un servei d'interpretació .

Així, les persones sordes usuàries de la llengua de signes -per tal de fer efectiu el seu dret a la capacitat jurídica – han de comptar amb un **intèrpret de llengua de signes** per accedir al contingut i conseqüències dels actes que els vinculen, dels que sorgeixen drets i que impliquen obligacions. Així també, les persones sordcegues usuàries de la llengua de signes i d'altres sistemes signats i alfabètics han de comptar amb un **guia-intèrpret**, pels mateixos motius.

També, les persones sordes, sordcegues i amb dificultats de la parla, llenguatge i/o comunicació, amb una manca d'autonomia personal, amb sistemes bàsics de comunicació, o que utilitzen sistemes de comunicació –signats com la LS a diferent distància i posicionament, alfabètics com les majúscules al palmell de la mà o el dactilològic al palmell o el Braille, o basats en la comunicació en llengua oral, entre d'altres- també han de comptar amb **professionals, recursos i suports a la comunicació específics i adients** a les seves característiques i necessitats comunicatives.

I que les persones sordcegues pel fet de la seva sordceguesa hauran de comptar, a més, amb aquells **instruments i auxiliars d'orientació i mobilitat** (gos pigall, bastó blanc i vermell, etc) requerits i indispensables per tal de desenvolupar-se en un entorn accessible.

Tradicionalment entre el col·lectiu de persones sordes, i encara més, de persones sordcegues, s'ha produït un **abús de poder i una situació de vulneració de drets fonamentals** per manca d'accés a la informació i a la comunicació en determinades gestions de la vida diària i en d'altres ocasions s'han vist abocades a un **comportament passiu i mediatitzat**, no volgut o inconscient, per la seva banda, al no produir-se una **accessibilitat comunicativa** en condicions d'igualtat i/o al no produir-se els **ajustos raonables** dels que parla la normativa, cosa que ha fet que tercers hagin pres les decisions per ells.

En no disposar de mesures d'assistència i/o suport a la comunicació per exercir els seus drets ha provocat una violació de drets fonamentals, una desigualtat en el tracte i la consideració de les persones sordes i sordcegues com a ciutadanes amb una manca de capacitat jurídica plena. Així, urgeix un **canvi de model** en la consideració de la discapacitat i una eradicació de les barreres actitudinals, detonants en alguns casos, de situacions jurídicament indesitjables.

Habilitar l'entorn per facilitar la comunicació en termes d'igualtat ha d'erigir-se en un recurs bàsic i imprescindible per afavorir l'adquisició del llenguatge humà i el desenvolupament de la comunicació de les persones sordes, sordcegues i de les persones amb d'altres dificultats comunicatives. Només si es garanteix de base l'accés a la informació i a la comunicació en termes d'igualtat es podrà fer efectiu el dret a la capacitat jurídica amb totes les implicacions que comporta seguint el model que proposa la reforma del Codi Civil de Catalunya.

Cal afegir també que són conegudes les **pràctiques judicials i notarials** de modificació de capacitat jurídica (abans, declaracions d'incapacitat) en supòsits on la única *limitació* existent per a comprendre el contingut i abast dels actes jurídics és una *limitació* comunicativa imposada institucional i socialment.

Cal afegir que també és coneguda i no tan antiga **prohibició legal d'atorgar testament** a les persones amb discapacitat sensorial sense testimonis, i que no es donava en altres persones, que afortunadament va quedar buida de contingut arran de la reforma del 2019, després de molts anys de reivindicar que aquesta prohibició constituïa una discriminació directa que tenia el seu origen en un text normatiu de calat.

Cal afegir també que és coneguda l'antiga restricció del **dret a exercir de membre del jurat** basada en una situació de discapacitat, derogada també amb la reforma estatal del 2017, o l'abús de poder en la signatura d'actes jurídics notarials sense el dret a l'accessibilitat comunicativa donant validesa a les opinions i intervencions d'acompanyants i no a la del propi subjecte de drets.

En definitiva, són només alguns exemples que han comportat **anul·lar la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat sensorial**, en general, i de **les persones sordes**, en concret, tot comportant una desigualtat davant la llei i una desigualtat real i efectiva amb les greus conseqüències que això pot comportar a l'hora d'exercir la seva capacitat jurídica. No es poden crear distincions de manca de drets entre el propi col·lectiu de persones amb discapacitat.

Com a conclusió, **s'ha de garantir el suport a la comunicació en l'exercici de la capacitat jurídica de les persones sordes i de les persones sordcegues, així com de persones que sense ser-ho sí que presenten dificultats comunicatives**, per evitar una discriminació i una manca d'accessibilitat comunicativa, tal i com prohibeix la Convenció de la ONU dels drets de les persones amb discapacitat –i normativa complementària sobre la matèria- tot apostant per un funcionament dels servies públics i privats en matèria civil, així com una societat inclusiva que **tracti les diferències de manera diferent** erradicant el conjunt de barreres actitudinals existents a l'actualitat.